

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNIĄ

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę
z kodem*

EGZAMIN

**W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
CZĘŚĆ MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZA**

PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 14 stron i 20 zadań. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
3. Wszystkie zadania rozwiąż długopisem lub piórem.
4. Do niektórych zadań podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.:

X   B.   C.   D.

5. Jeśli się pomylisz, otocz znak **X** kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:

(X)   B.   ~~X~~   D.

6. Do niektórych zadań podane są dwie odpowiedzi:

A.   B.   lub   TAK   NIE

Tylko jedna z nich jest prawdziwa. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.:

~~X~~   B.   lub   TAK   ~~NIE~~

7. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami. Rozwiązania zadań zapisuj czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

8. Na ostatniej stronie znajduje się **Brudnopis**, z którego możesz skorzystać. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KWIECIEŃ 2014

**Czas pracy:
do 80 minut**

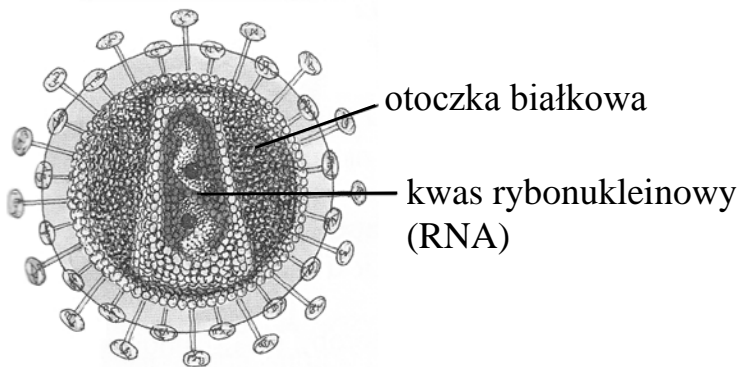

GM-P8-142

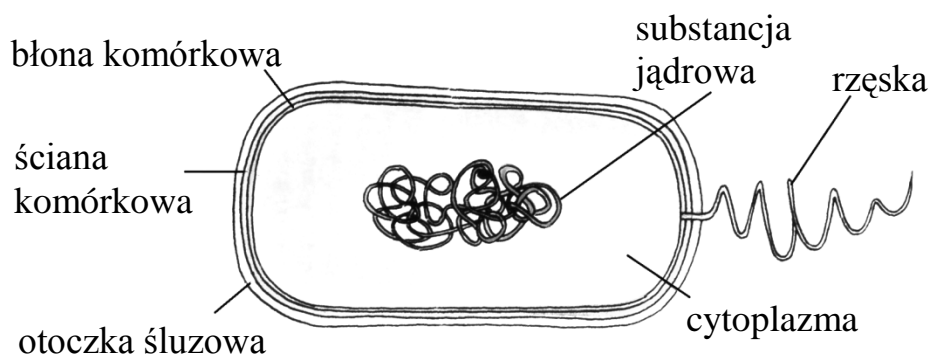
Powodzenia!

Zadanie 1. (0–2)

Na rysunku przedstawiono budowę wirusa i bakterii.

Budowa wirusa

Budowa bakterii

Na podstawie podanych informacji oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK lub NIE.

1. Wirusy, tak jak bakterie, mają budowę komórkową.

TAK   NIE

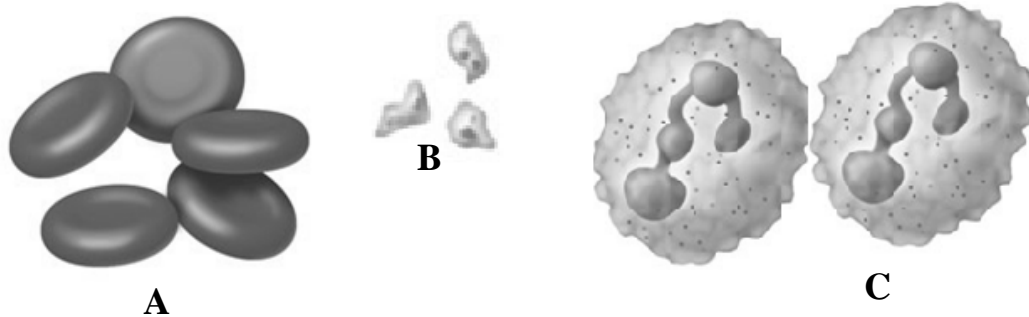
2. Wirusy poza komórkami żywiciela nie przejawiają cech życia.

TAK   NIE

Zadanie 2. (0–1)

Krew składa się z osocza i zawieszonych w nim krwinek czerwonych, krwinek białych oraz płytek krwi, które są fragmentami komórek.

Na rysunku przedstawiono wybrane elementy wchodzące w skład krwi.

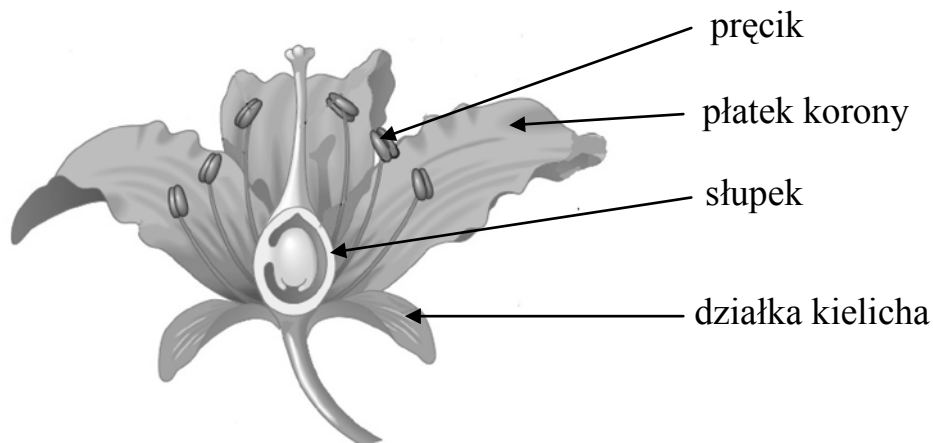

Dokończ zdanie. Wpisz literę A, B lub C.

Krwinki, które odpowiadają za transport tlenu w organizmie oznaczono na rysunku literą _____.

Zadanie 3. (0–1)

Na schemacie przedstawiono budowę kwiatu rośliny okrytonasiennej.

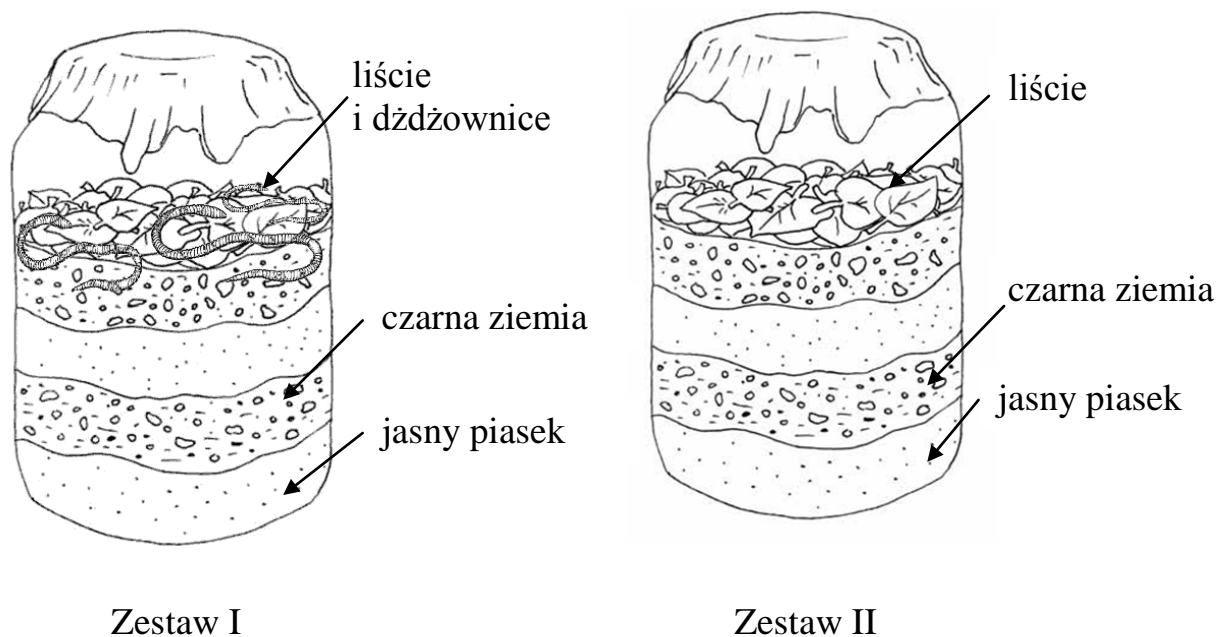
Dokończ zdanie, korzystając z informacji w ramkach. Wpisz literę A, B lub C.

Pręciki w kwiecie _____.

- A. wytwarzają ziarna pyłku
- B. osłaniają płatki korony
- C. są żeńskim organem rozrodczym

Zadanie 4. (0–2)

Uczniowie postanowili sprawdzić, czy dżdżownice mają wpływ na strukturę gleby. Przygotowali w tym celu 2 słoiki tej samej wielkości. Do każdego z nich wsypali na przemian warstwy: jasnego piasku, czarnej ziemi ogrodniczej, a na wierzch położyli warstwę suchych liści. Zawartość słoików skropili wodą. W jednym ze słoików umieścili 5 dżdżownic. Oba zakryli gazą i przenieśli do nieoświetlonej piwnicy. Po dwóch tygodniach sprawdzili, czy układ warstw w obu słoikach uległ zmianie.

Oceń, czy podane zdania dotyczące przeprowadzonego doświadczenia są prawdziwe. Zaznacz TAK lub NIE.

1. Zestaw II w tym doświadczeniu może stanowić próbę kontrolną.

TAK   NIE

2. W zestawie I warstwy utworzone z czarnej ziemi, jasnego piasku i liści zostaną wymieszane dzięki działalności dżdżownic.

TAK   NIE

Zadanie 5. (0–1)

W której sytuacji może dojść do zakażenia wirusem HIV, jeśli przebywamy z osobą chorą na AIDS?

Zaznacz poprawną odpowiedź.

- A. Korzystanie z tej samej łazienki.
- B. Korzystanie z tych samych naczyń.
- C. Przebywanie w tym samym pomieszczeniu.
- D. Użycie tych samych igieł i strzykawek jednorazowego użytku.

Zadanie 6. (0–1)

Ocet winny stosowany jako dodatek do różnych potraw jest 6-procentowym wodnym roztworem kwasu octowego.

Stężenie procentowe to liczba gramów substancji zawarta w 100 g roztworu.

Ile gramów kwasu octowego znajduje się w 50 gramach octu winnego?

Zaznacz poprawną odpowiedź.

- A. 3 g
- B. 6 g
- C. 12 g
- D. 50 g

Zadanie 7. (0–1)

Krystalizacja jest to proces wydzielania się substancji stałej z roztworu, np. wskutek odparowania wody.

Dokończ zdanie. Zaznacz poprawną odpowiedź.

Za pomocą krystalizacji można rozdzielić na składniki mieszaninę

- A. maku i cukru pudru.
- B. soli kuchennej i wody.
- C. alkoholu etylowego i wody.
- D. wody i oleju roślinnego.

Zadanie 8. (0–1)

Uczniowie wykonali doświadczenie. Wsypali do wody środek do czyszczenia rur, a następnie w mieszaninie zanurzyli uniwersalny papierek wskaźnikowy.

Uzupełnij zdanie, korzystając z informacji w ramkach. Wpisz literę A, B lub C.

Uczniowie wykonali doświadczenie, aby zbadać _____ środka do czyszczenia rur.

A. zapach	B. odczyn	C. stan skupienia
-----------	-----------	-------------------

Zadanie 9. (0–2)

Dokończ zdania, korzystając z informacji w ramkach. Wpisz literę A lub B.

1. Gwałtowną reakcję pierwiastka z tlenem nazywamy _____.

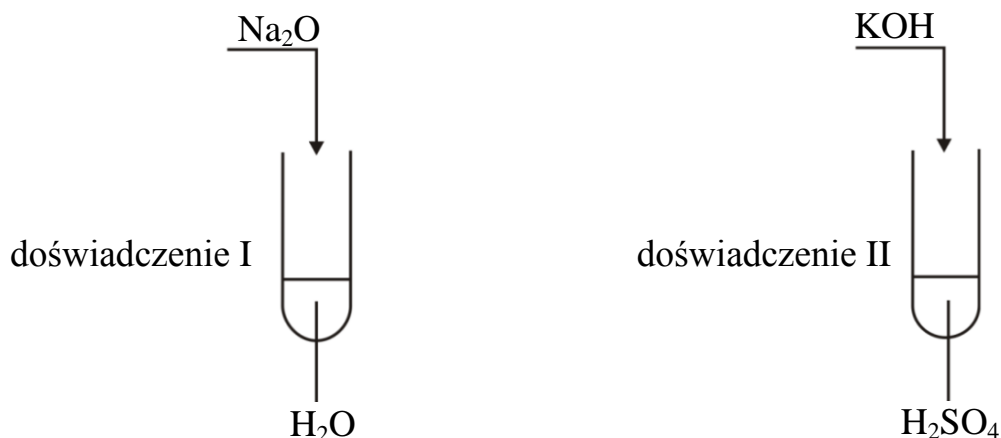
A. rozkładem	B. spalaniem
--------------	--------------

2. Rdza jest produktem korozji _____.

A. żelaza	B. miedzi
-----------	-----------

Zadanie 10. (0–2)

Przeprowadzono doświadczenia chemiczne wg schematu.

Dokończ zdania, korzystając z informacji w ramkach. Wpisz literę A lub B.

1. W doświadczeniu I otrzymano _____.

A. kwas	B. wodorotlenek
---------	-----------------

2. W doświadczeniu II otrzymano _____.

A. sól i wodę	B. tylko sól
---------------	--------------

Zadanie 11. (0–2)

Jacek wraz z instruktorem wykonał skok spadochronowy. Instruktor otworzył spadochron na wysokości 1800 metrów nad ziemią po około jednej minucie spadania, przy prędkości $55 \frac{\text{m}}{\text{s}}$. Lot na otwartej czaszy spadochronu trwał około 5 minut i wtedy Jacek własnoręcznie nim sterował. Na wysokości 500 metrów instruktor przejął stery i wykonał podejście do lądowania.

Na podstawie tekstu oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK lub NIE.

1. Podczas pierwszej minuty spadania prędkość średnia skoczków miała wartość $55 \frac{\text{m}}{\text{s}}$.

TAK

NIE

2. Jacek sterował spadochronem przez około 1300 metrów.

TAK

NIE

Zadanie 12. (0–2)

Uzupełnij zdania, korzystając z informacji w ramkach. Wpisz literę A lub B.

1. Powietrze jest ściśliwe, a woda nie jest ściśliwa, ponieważ _____.

A. cząsteczki powietrza znajdują się bliżej siebie, niż cząsteczki wody

B. odległości między cząsteczkami powietrza są większe niż odległości między cząsteczkami wody

2. Ogrzane powietrze ma mniejszą gęstość niż zimne i dlatego _____.

A. opada

B. się unosi

Zadanie 13. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz poprawną odpowiedź.

Ciała elektryzują się różnoimiennie przez tarcie, ponieważ

- A. wytwarzane są ładunki dodatnie oraz ujemne.
- B. elektrony z jednego ciała przepływają na drugie.
- C. ładunki dodatnie przepływają z jednego ciała na drugie.
- D. jony ujemne przepływają z jednego ciała na drugie ciało.

Zadanie 14. (0–1)

Na wykresie przedstawiono zależność natężenia prądu płynącego przez przewodnik od napięcia przyłożonego do jego końców.

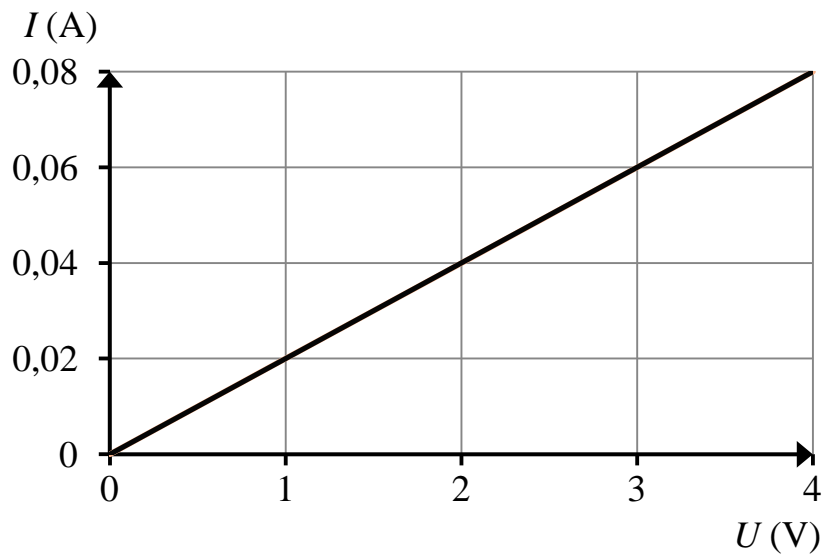
Do rozwiązania zadania wykorzystaj wzór

$$R = \frac{U}{I}$$

R – opór elektryczny

U – napięcie elektryczne

I – natężenie prądu

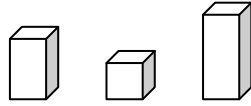
Dokończ zdanie. Zaznacz poprawną odpowiedź.

Opór tego przewodnika jest równy

- A. 50Ω i rośnie wraz ze wzrostem napięcia.
- B. $0,02 \Omega$ i rośnie wraz ze wzrostem napięcia.
- C. 50Ω i nie zależy od przyłożonego napięcia.
- D. $0,02 \Omega$ i nie zależy od przyłożonego napięcia.

Zadanie 15. (0–1)

Uczniowie wyznaczali gęstość substancji, z jakiej wykonano klocki z zestawu do zabawy. Klocki były wykonane z tego samego materiału, miały kształt prostopadłościanu i różniły się wysokością.

Po zważeniu klocków oraz zmierzeniu ich wymiarów uczniowie obliczyli gęstość, korzystając ze wzoru $\rho = \frac{m}{V}$.

Zaznacz poprawną odpowiedź.

Uczniowie stwierdzili, że

- A. największą gęstość ma najwyższy klocek.
- B. największą gęstość ma najniższy klocek.
- C. najmniejszą gęstość ma najniższy klocek.
- D. wszystkie klocki mają taką samą gęstość.

Zadanie 16. (0–2)

Przyporządkuj nazwom województw Polski ich stolice. Wpisz do tabeli A, B, C lub D.

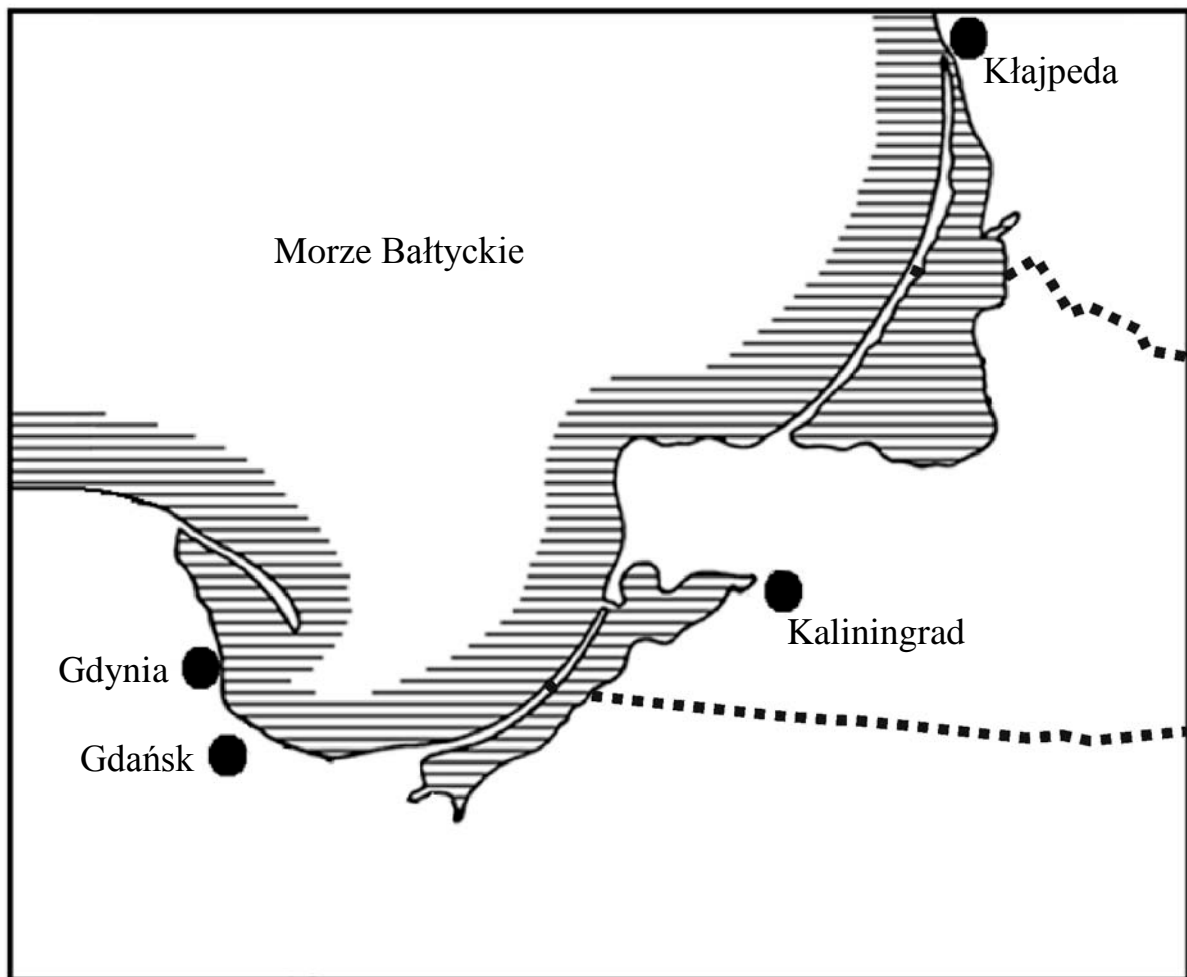
1.	wielkopolskie
2.	świętokrzyskie

A.	Kielce
B.	Gdańsk
C.	Poznań
D.	Szczecin

1.	2.

Zadanie 17. (0–2)

Na mapie przedstawiono zarys fragmentu linii brzegowej południowej części Morza Bałtyckiego. Linia przerywaną oznaczono granice państw.

Na podstawie: Tadeusz Szczepanik, *Geologia dynamiczna*, Warszawa 1977.

Dokończ zdania, korzystając z informacji w ramkach. Wpisz literę A, B lub C.

1. Na mapie przedstawiono wybrzeże _____.

A. fiordowe	B. lagunowe	C. mierzejowe
-------------	-------------	---------------

2. Państwa przedstawione na mapie, to _____.

A. Białoruś, Polska i Rosja	B. Estonia, Litwa i Łotwa	C. Polska, Rosja i Litwa
-----------------------------	---------------------------	--------------------------

Zadanie 18. (0–1)

Klimat włoskiej Toskanii charakteryzuje się gorącym i suchym okresem letnim oraz wilgotnymi ciepłymi zimami, ze średnią temperaturą w styczniu wynoszącą około 7 °C. Makia i lasy piniowe schodzą tutaj aż do Morza Tyrreńskiego. Wysokie cyprysy strzelają w błękitne niebo, zaś na łagodnych wzgórzach wyrastają rzędy winorośli.

Jak nazywa się strefa roślinna występująca na terenie Toskanii? Zaznacz poprawną odpowiedź.

- A. Stepy.
- B. Tajga.
- C. Lasy monsunowe.
- D. Roślinność śródziemnomorska.

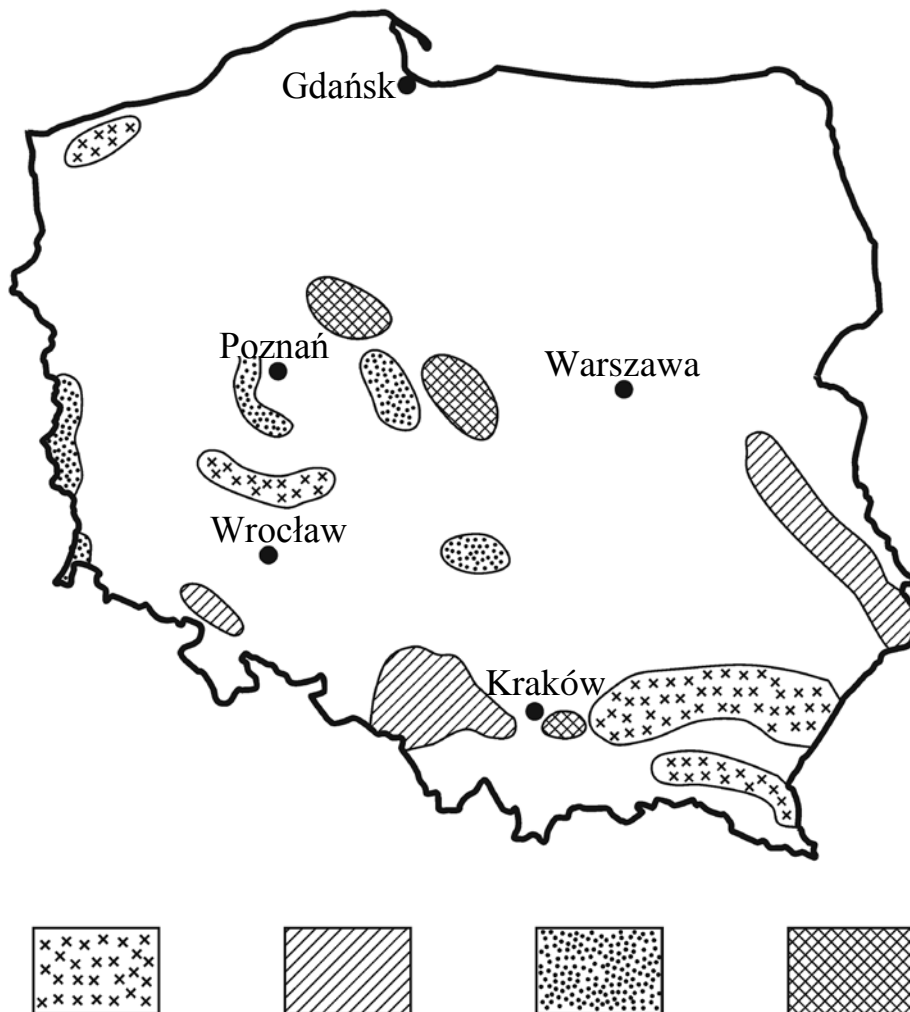
Zadanie 19. (0–1)

Które z wymienionych następstw jest następstwem ruchu obrotowego Ziemi? Zaznacz poprawną odpowiedź.

- A. Pory roku.
- B. Występowanie dnia i nocy.
- C. Zmiana długości dnia i nocy.
- D. Występowanie stref oświetlenia Ziemi.

Zadanie 20. (0–1)

Na rysunku przedstawiono rozmieszczenie złóż surowców mineralnych w Polsce.

Dokończ zdanie. Zaznacz poprawną odpowiedź.

Na rysunku polami zakreskowanymi oznaczono występowanie złóż

- A. soli kamiennej.
- B. węgla brunatnego.
- C. węgla kamiennego.
- D. ropy naftowej i gazu ziemnego.

